

Una amenaça per a la salut en el s. XXI: la malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC). Noves dianes farmacològiques

Esteban Morcillo, catedràtic de Farmacologia Clínica a la Universitat de València i l'Hospital Clínic Universitari, va ser premi extraordinari de la llicenciatura (1975) i del doctorat (1978), va ser becari de la Fullbright Commission als Estats Units i de la Fundació Juan March, Postdoctoral Fellow a la Johns Hopkins University i University of Michigan. Ha estat degà de la Facultat de Medicina de la Universitat de València (1999-2006) i és vicerector d'Investigació i Política Científica de la Universitat de València. Amb una àmplia experiència en contractes d'investigació amb la indústria farmacèutica a través de la Fundació Universitat-Empresa i de l'Oficina de Transferència de Resultats d'Investigació (OTRI) de la Universitat de València. Projecte CENIT 2006 amb Genius Pharma (Almirall i altres companyies farmacèutiques en UTE). Per aquesta activitat de relació universitat-empresa, va rebre en 1997 el premi Cooperació Universitat-Societat del Consell Social de la Universitat de València. És autor de més de 160 publicacions en revistes internacionals indexades en SCI, la major part de l'especialitat de farmacologia de l'asma i la MPOC, a les quals ha dedicat gran part de la seua investigació, i té així mateix un projecte CIBER en l'àrea de respiratori. Va rebre el premi Galien d'Investigació en Farmacologia 2001 (lliurat per la ministra de Sanitat en la Real Academia Nacional de Medicina a Madrid). Acadèmic de número (electe) de la Reial Acadèmia de Medicina de la Comunitat Valenciana, va ser president de la Sociedad Española de Farmacología (1997-99) i és membre de diverses societats científiques (The John's Hopkins Medical and Surgical Association; British Pharmacological Society; European Respiratory Society). Va ser coordinador del Programa Sectorial de Vida i Salut del Pla Valencià de Ciència i Tecnologia, i representant de la Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia (CICYT) en els programes BIOMED2 i COST de la Unió Europea.

L'objectiu principal d'aquest projecte d'investigació és contribuir a l'estudi i la caracterització de nous fàrmacs antiinflamatoris potencialment útils en el tractament de la MPOC (malaltia pulmonar obstructiva crònica). La MPOC és, en l'actualitat, una patologia crònica molt important, que augmenta en prevalença i mortalitat, i està lligada sobretot al consum de cigarrets. A més a més, el tractament farmacològic actual no atura la progressió de la malaltia. Per tant, nous fàrmacs són desitjables. Les patologies respiratòries cròniques han rebut menys atenció que altres patologies prevalents i hi ha actualment un interès renovat per aquest camp d'investigació en molts països, inclòs Espanya. El tractament de la MPOC, com el de l'asma, s'ha concentrat en el passat en la teràpia broncodilatadora. El descobriment relativament recent de la gran importància de la inflamació crònica de les vies aèries és una característica fonamental d'aquestes patologies i ha posat l'èmfasi en la introducció de nous fàrmacs antiinflamatoris per a tractar la MPOC. No obstant això, els esteroides que constitueixen un element fonamental en el tractament de l'asma, han produït resultats clínics controvertits en MPOC, on sembla que hi ha una certa resistència o resposta disminuïda a aquests antiinflamatoris, fet que reforça l'existència d'un context inflamatori distint entre asma i MPOC. Per tant, nous fàrmacs antiinflamatoris serien benvinguts en MPOC. Hi ha un ampli ventall de possibilitats teòriques per a influir en la inflamació pulmonar. Tot i així, el grup farmacològic més avançat en termes d'investigació clínica és el dels inhibidors microselectius PDE4 de segona generació. Els seus avantatges són: mecanisme d'acció diferent del que presenten els esteroides, activitat antiinflamatòria d'ampli espectre com a conseqüència de la presència de PDE4 com la principal activitat catalítica en una majoria de cèl·lules inflamatòries i immunocompetents implicades en la patogènesi de MPOC (v.g. neutròfils), i la seua administració oral millora el compliment dels pacients en una patologia crònica i també pot actuar sobre components sistèmics de la MPOC. Entre els desavantatges potencials hem d'assenyalar una

finestra terapèutica estreta que limita l'escalat de dosi per aparició de nàusea i emesis, encara que la tolerància és acceptable en la majoria dels estudis clínics (fase III completada o gairebé finalitzada segons els estudis). Si arriben al mercat, seran fàrmacs cars encara que els estudis farmacoeconòmics haurien de prendre en consideració els costos directes i indirectes en la presa de decisió.